

TRAFICOM

Liikenne- ja viestintävirasto

**Raideliikenteen
turvallisuusinfo
12.11.2024**

Turvallisuusinfon ohjelma

RAIDELIIKENTEEN TURVALLISUUS: TILANNE JA KEHITTÄMINEN

12.00-12.30 Turvallisuuskertomukset – tietojen raportointi ja hyödyntäminen

Erityisasiantuntija Anne Silla ja erityisasiantuntija Janne Anttila

12.30-13.00 Raideliikenteen turvallisuussuunnitelma raideliikenteen turvallisuuden kehittämisen ohjaajana

Päällikkö Kaisa Sainio ja erityisasiantuntija Anne Silla

13.00-13.10 Tauko

13.10-14.00 Riskienhallinnan kehittäminen - miten voimme yhdessä ja erikseen petrata?

Erityisasiantuntija Emma-Liisa Tanska ja erityisasiantuntija Mikko Koivistoinen

14.10-14.30 Turvallisuuskulttuurinäkökulma turvallisuuden kehittämisessä

14.30-14.45 Tilaisuuden päätös: Miten tästä eteenpäin?

Johtaja Heidi Niemimuukko

TRAFICOM
Liikenne- ja viestintävirasto

Turvallisuuskertomukset – tietojen raportointi ja hyödyntäminen

Janne Anttila & Anne Silla
12.11.2024

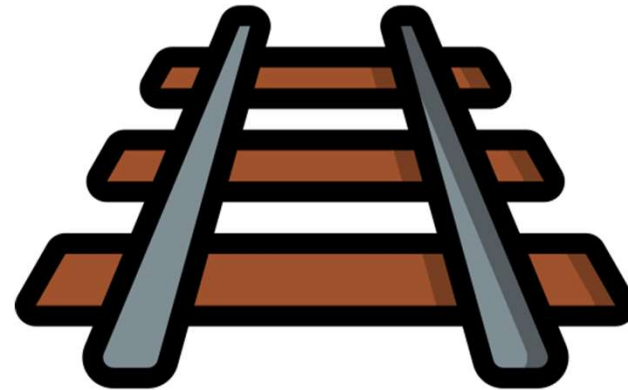
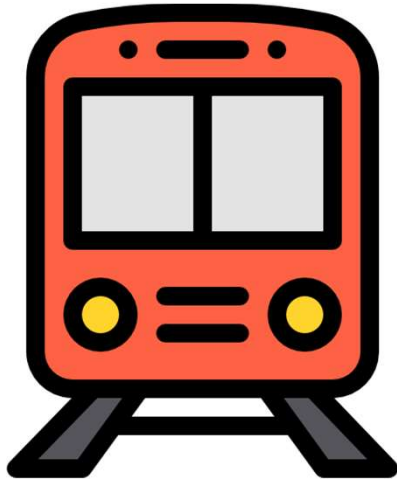

Sisältö

- ▶ Turvallisuuskertomusten kattavuus
- ▶ Raportoitujen tietojen hyödyntäminen
- ▶ Turvallisuuspoikkeamista ilmoittaminen
- ▶ Eri osa-alueisiin liittyen raportoidut tiedot ja niihin liittyvä palaute
- ▶ Yleinen palaute

Turvallisuuskertomukset – Miten moni toimittanut?

▶ Liikennöitsijät ~ 95 %

▶ Rataverkon haltijat ~ 82 %

▶ Jatkossa tarkempi seuranta & edellytetään vaikei liikennettä

Toimitettujen tietojen kattavuus

	Liikennöitsijät	Rataverkon haltijat
Toiminnot ja liikenne	Pääosin kuvattu	2/3 sisältää kuvauksen
Liikennemäärä	Tietoja toimitettu rajallisesti	Usealla raportoimatta
Turvallisuustavoitteet	Pääosin selkeästi määritetty	2/3 selkeästi määritetty
Tavoitteiden toteutuminen	~80 % selkeästi kuvattu	Hieman heikommin kuvattu kuin tavoitteet
Turvallisuuden kehittyminen	1/3 kuvaus selkeä	Harvalla kuvattu selkeästi
Merkittävät poikkeamat	~80 % selkeästi listattu	2/3 selkeästi listattu
Turvallisuusriskit	~45 % tunnistettu ja huomioitu	~45 % tunnistettu ja huomioitu
Omavalvonta	~60 % toteutettu ja huomioitu	~40 % tunnistettu ja huomioitu
OTKES suositukset	Tunnistettu, ei toimenpiteitä	Tunnistettu, ei toimenpiteitä
Indikaattoritaulukko	Ei toimitettu / sisälsi nollia	Ei toimitettu / sisälsi nollia

Turvallisuuskertomukset – tietojen hyödyntäminen

- ▶ Muodostetaan käsitys toimijan turvallisuusjohtamisen tasosta → Hyödynnetään valvonnan taustamateriaalina
- ▶ Muodostetaan käsitys kansallisesta rautatieliikenteen turvallisuustilanteesta edellisen vuoden osalta
- ▶ Rautateiden turvallisuuden vuosikertomuksen laadinnassa hyödynnettävää taustatietoa
- ▶ Euroopan rautatievirastolle toimitettavien indikaattoritietojen kokoaminen

[Rautateiden turvallisuuden vuosikertomus 2023](#)

13.11.2024

Turvallisuuspoikkeamien raportointi

- ▶ Yleistä todeta, että onnettomuuksia tai vaaratilanteita ei tapahtunut tarkasteluvuonna
- ▶ Turvallisuuspoikkeamien raportoinnissa ei yhtenäisiä käytäntöjä
 - ▶ Poikkeamien määrittelyssä vaihtelua
 - ▶ Jaotteluna mm. turvallisuusilmoitukset/-havainnot, vaaratilanteet ja onnettomuudet
- ▶ ”Junaliikenteessä tai vaihtotöissä ei ole tapahtunut varsinaisia onnettomuuksia vuoden 2023 aikana.”
 - ▶ Mitä ovat ”varsinaiset” onnettomuudet?

Turvallisuuspoikkeamat

- ▶ Turvallisuuskertomukset toimitetaan kerran vuodessa
 - ▶ Kuva edellisen vuoden turvallisuustilanteesta
 - ▶ EU:n yhteisten turvallisuusindikaattorien toteutuminen organisaation toiminnassa¹
 - ▶ Indikaattoritaulukon hyödyntäminen ei pakollista
- ▶ Säännöllinen turvallisuuspoikkeamien raportointi on tärkeää rautatieliikenteen turvallisuuden tilakuvan ylläpitämiseksi
 - ▶ Mahdollistaa ajantasaisemman tilakuvan seurannan
 - ▶ Turvallisuuspoikkeamien raportoinnissa tulisi hyödyntää kansallisia määritelmiä → Toiveena, että samoja määritelmiä käytettäisiin myös turvallisuuskertomuksissa

Ilmoitettavia tietoja:

- Lyhyt kuvaus ilmoitettavasta tapahtumasta
- Tapahtuman ajankohta ja paikka
- Tapahtumatyyppi
- Tapahtuman osalliset
- Arvio tapahtuman syntymiseen johtaneista tekijöistä
- Tapahtuman aiheuttamat vahingot ja seuraukset
- Tapahtuman yhteyshenkilö

Onnettomuuksista ja vaaratilanteista ilmoittaminen

- ▶ Ilmoitusvelvollisuus koskee onnettomuuksia ja vaaratilanteita¹
 - ▶ **Onnettomuus** = ei-toivottu tai tahaton äkillinen tapahtuma tai tällaisten tapahtumien ketju, jolla on haitallisia seurauksia
 - ▶ **Vaaratilanne** = tapahtuma, joka ei ole onnettomuus, mutta joka vaarantaa raideliikenteen turvallisuuden
- ▶ Ilmoitus tulee tehdä viimeistään viiden päivän kuluttua tapahtumasta
- ▶ Jos kaikkia tietoja ei ole viiden päivän kuluessa saatavilla, ilmoitetaan saatavilla olevat tiedot ja täydennetään puuttuvat tiedot välittömästi, kun niihin liittyvät selvitykset on valmistuneet

"Jos on epäselvää, edellyttääkö tapaus ilmoituksen tekemistä, kannattaa ilmoitus tehdä."

Ilmoitettuja tietoja
käsitellään
luottamuksellisesti

Sähköinen lomake turvallisuuspoikkeamien ilmoittamiseen (uudistettu 03/2024)

The screenshot shows the Traficom website's online form for reporting safety incidents. The form is titled "Raideliikenneturvallisuusilmoitus" and is part of a four-step process: 1. Ilmoittajan tiedot (Reporter information), 2. Tapahtuman tiedot (Incident details), 3. Tarkista tiedot (Check details), and 4. Vahvistus (Confirmation). The current step is "Ilmoittajan tiedot".

Ilmoittajan tiedot

LÄHDE: LIIKENNEASIOIDEN REKISTERI 25.3.2024 15:17

Tähdellä * merkityt kentät ovat pakollisia.

RAPORTOIJAN *
 organisaatio yksityishenkilö

NIMI *

PUHELINNUMERO
Kansainvälisessä muodossa ?

SÄHKÖPOSTIOSOITE *

[Keskeytä](#) [Seuraava >](#)

Apua asiointiin
Neuvonta ja virhetilanteet
Rautatieliikenne: rautatieturvallisuus@traficom.fi
Metro- ja raitioliikenne:
kaupunkiraideliikenne@traficom.fi

- ▶ Lomakkeen sijainti:
<https://asiointi.traficom.fi/asiointi/raideliikenne/turvallisuusilmoitus>
- ▶ Tiedot siirtyvät suoraan Traficomin poikkeamienhallintajärjestelmään
- ▶ Tapahtumia voi raportoida sekä organisaation edustajana että yksityishenkilönä
- ▶ Samalla lomakkeella voi raportoida sekä rautatieliikenteessä että kaupunkiraideliikenteessä tapahtuvia turvallisuuspoikkeamia

Turvallisuustavoitteet ja niiden toteutumisen seuranta

- ▶ Turvallisuustavoitteet on yleisesti ottaen listattu selkeästi
- ▶ Rajallisemmin tietoa tavoitteiden toteutumisen seurannasta
- ▶ Selkeä kuvaus: Listataan tavoitteet ja kuvataan jokaisen osalta toteutuminen (esim. toteutui / ei toteutunut syystä X / siirretty seuraavalle vuodelle) ja toteutukseen liittyvät lisätiedot

Turvallisuustavoitteet 2023	Toteutuminen	Tarkentavat tiedot
Henkilöstölle järjestetään turvallisuuskulttuuriin liittyvä koulutus	Toteutunut	Järjestetty 2 kpl tuku-koulutuksia keväällä 2023 (12.4. ja 26.4.) yht. 57 osallistujaa.
3 kpl turvallisuuskävelyitä rautatiealueella	Toteutunut	Turvallisuuskävelyt tehty 14.2., 13.6. ja 12.9.
Ei tapahdu yhtään onnettomuutta tai vaaratilannetta	Ei toteutunut	Vaihtotöissä tapahtui suistuminen 14.6.2023.

Turvallisuuden kehittyminen

- ▶ Yleisintä kuvaaminen seuraavin tavoin:
 - ▶ "Ei yhtäkään onnettomuutta tai vaaratilannetta vuoden aikana."
 - ▶ "Rautatieturvallisuuden kehittämisessä ei ole havaittu muutoksia."
 - ▶ Tai kuvattu yleisiä turvallisuuden toimintatapoja, turvallisuuden "arkityötä", mutta ei kehitystä.
- ▶ Toive: Selkeä kuva rautatietoimintojen turvallisuuden kehittämisestä omassa organisaatiossa
 - ▶ Sisältäen turvallisuuden parantamiseksi toteutetut toimenpiteet

Kuva: Shutterstock

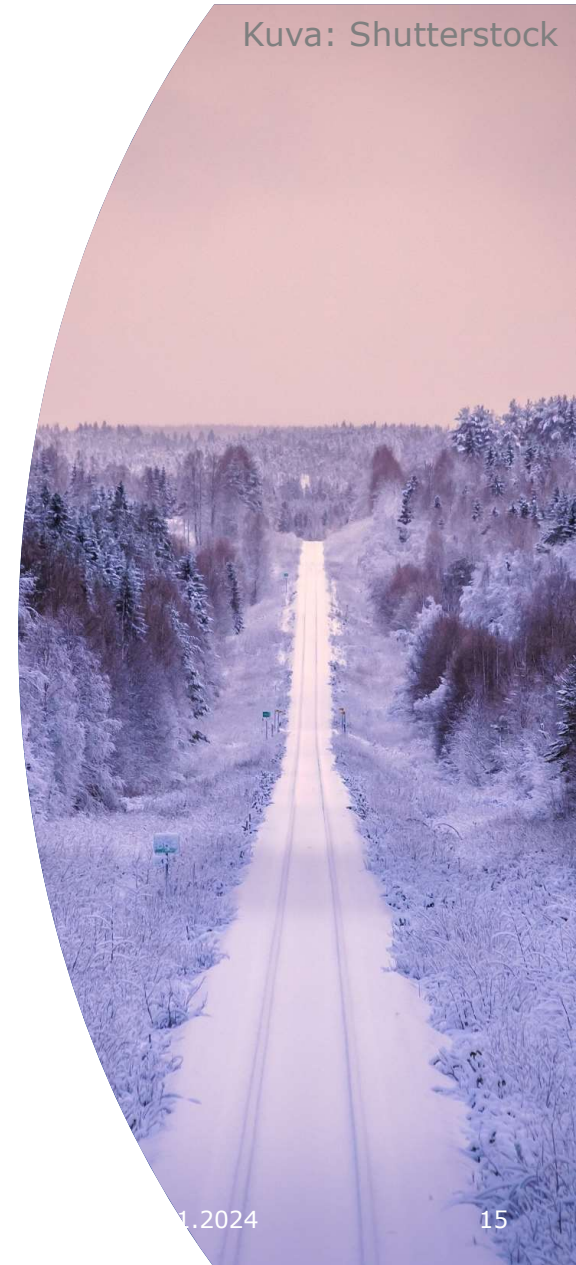
Toimintojen ja liikenteen kuvaus

- ▶ Kuvausten sisältö ja laajuus vaihtelevat (osasta kuvaus puuttuu kokonaan)
 - ▶ **Laaja kuvaus:** Kuvattu esim. toiminnan laatu, rata- ja/tai raidekilometrit, vaihteiden määrä, nopeus- ja painorajoitukset, liikenteenohjauksen järjestelyt (vaihtotyö, toisen luokan liikenteenohjaus...), mihin rataverkko rajautuu jne.
 - ▶ **Suppea kuvaus:** Todettu, että Toimija toimii rataverkon haltijana paikassa X. Tai että turvallisuuskertomuksen toimittaminen perustuu määräyksiin.

Omavalvonta

- ▶ Turvallisuuskertomuksen otsikkona "Omavalvonnan tulokset" → Usein ei kuitenkaan kerrota tuloksista vaan kuvattuna on omavalvonnan yleisiä menetelmiä
 - ▶ Kuvaamatta mm. omavalvonnan tulokset ja tulosten hyödyntäminen
 - ▶ Tärkeää olisi kirjata myös tulosten perusteella määritetyt toimenpiteet ja niiden suunniteltu toteutusaikataulu
 - ▶ Osa toimijoista on kuvannut kaikki nämä näkökulmat hyvin
- ▶ Hyvä esimerkki: "Omavalvonnan tulosten johdosta Toimija on päättänyt käynnistää alla kuvatut toimenpiteet."
- ▶ Parantamisen varaa: "Omavalvontaa suoritettiin yhtiön turvallisuusjohtamisjärjestelmässä määritellyn omavalvontastrategian ja -suunnitelman mukaisesti."
- ▶ Omavalvonnan kohteet tulisi määrittää riskiperusteisesti
 - ▶ Ei arvioitu riskejä → ei kohteita omavalvontaan

Vaarallisten aineiden kuljetukset

- ▶ Hyvin suppeasti tietoja vaarallisten aineiden kuljetuksista
 - ▶ Saatetaan mainita kuljetettavat aineet ja niiden määrät / kerrotaan että vaarallisia aineita ei kuljeteta / ei kuljetettu toimintavuonna
- ▶ Turvallisuusjohtamisjärjestelmässä tulee näkyä VAK-toiminta (mm. RID-ohjesäännön lukujen 1.3, 1.4 ja 1.8 mukaisesti)
- ▶ Liikenteen harjoittajat: Vuosittainen kertomus VAK-toiminnasta
 - ▶ Laatijana turvallisuusneuvonantaja (TNA). Toimitetaan yrityksen johdolle ja pyynnöstä esitetään viranomaiselle.
 - ▶ **Luontevasti olisi liite tai osa turvallisuuskertomusta**
- ▶ Rataverkon haltijat
 - ▶ Ei edellytetä turvallisuusneuvonantajaa (eikä vuosittaista kertomusta VAK-toiminnasta), ellei rataverkon haltijalla ole toista roolia kuljetuksessa (esim. lähettäjä tai vastaanottaja)

Kuva: Markus Pentikäinen

Riskienhallinta

”Rautatietoimintojen turvallisuusjohtamisjärjestelmän mukaista riskienhallintaa toteutettiin osana yrityksen riskienhallinnan kokonaisuutta.”

► Kahden tyyppisiä kirjauksia:

1) Raportoidaan, että riskienhallintaa tehdään:

”Riskienhallintaa toteutettu suunnitelman mukaisesti / Riskienhallintaa kehitetty.” → Riskienhallinta mainittu ja sen eteen ollaan ainakin kertomuksen mukaan tehty toimia, mutta riskejä ei esimerkiksi nimetä. Jää tulkinnanvaraiseksi.

2) Konkretia mukana: Tunnistetut riskit ja niihin vastaavat toimenpiteet selkeästi nimetty ja eritelty tai esim. otettu pysyväksi turvallisuustavoitteeksi

► Tärkeää lisätä tieto siitä, mihin toimintoihin riskienhallinta on kohdistunut

Yleinen palaute

- ▶ Turvallisuuskertomuksen sisältöä koskevat vaatimukset on kuvattu raideliikennelain 12 §:ssä (sisältö otsikkotasolla)
- ▶ Tarkempi ohjeistus: [Ohje turvallisuuskertomuksesta rautatieliikenteen harjoittajille ja rataverkon haltijoille](#) (voimaan 2019)
- ▶ **Kaivataan konkretiaa** (vältetään yleisluontoisia lausahduksia, jotka voivat pysyä vuosia samoina)
- ▶ Ei mahdollisuuksia organisaatiokohtaiseen palautteeseen muuten kuin valvontojen yhteydessä

Kiitos!

Lisätietoja

Anne Silla,
anne.silla@traficom.fi

Janne Anttila,
janne.anttila@traficom.fi

Kuva: Markus Pentikäinen

TRAFICOM
Liikenne- ja viestintävirasto

Raideliikenteen turvallisuuksuunnitelma raideliikenteen turvallisuuden kehittämisen ohjaajana

Kaisa Sainio & Anne Silla
12.11.2024

Kansallinen turvallisuussuunnitelma – Mistä on kyse?

- ▶ Rautatieturvallisuudirektiivin (EU) 2017/798 artiklan 4 (1f) mukaan jäsenvaltioiden tulee laatia ja julkaista vuosittaiset turvallisuussuunnitelmat turvallisuustavoitteiden saavuttamiseksi.
- ▶ Kreikan onnettomuuden jälkeen ERA totesi, että ao. vaatimus on jäänyt monissa jäsenvaltioissa toteuttamatta.
 - ▶ Traficomilla oli aiemmin lähinnä sen omaa toimintaa koskeva turvallisuussuunnitelma, joka vastasi vain osin artiklan vaatimuksia.
- ▶ Turvallisuussuunnitelman laatiminen Suomessa Traficomin tehtävä – myös ERA edellyttää jäsenvaltioilta aktiivisuutta edistää.
 - ▶ Asiaa edistetty hyvässä yhteistyössä hallinnonalan ja alan toimijoiden kanssa.
 - ▶ Tavoitteena saada aikaan selkeä raideliikenteen turvallisuustyötä ohjaava dokumentti.

Valmistelussa hyödynnetty menetelmä

Lähtötietojen läpikäynti

(tilastot ja havainnot, riskit, turvallisuustavoitteet ym.)

Tavoitteet:

- Muodostetaan ensimmäinen luonnos turvallisuustavoitteista ja visiosta
- Tehdään ensimmäinen versio kyselystä

Sisäinen (Traficom) työpaja (5 asiantuntijaa)

Tavoitteet:

- Keskustellaan turvallisuustavoitteiden ja vision ensimmäisistä versioista
- Viimeistellään kyselyn sisältö

Sisäinen (Traficom) ja ulkoinen kysely

Tavoite: Kerätään turvallisuustavoitteisiin ja visioon liittyvää palautetta niiden muokkaamiseksi

Sidosryhmätyöpaja

Tavoitteet:

- Viimeistellään turvallisuustavoitteet ja visio
- Kerätään ensimmäisiä ajatuksia tavoitteisiin liittyvistä toimenpiteistä

Suunnitelman yleisessä osassa käsiteltäviä aiheita:

- ▶ Raideliikenteen turvallisuus
 - ▶ Raideliikenteen turvallisuuden nykytila ja haasteet
 - ▶ Rautatieliikenteen turvallisuustilanne
 - ▶ Kaupunkiraideliikenteen turvallisuustilanne
 - ▶ Raideliikenteen keskeisten riskien määrittäminen
- ▶ Toimijat tehtävineen ja vastuineen
- ▶ Toimintaa ohjaavat säädökset ja keskeiset ohjeet
- ▶ Turvallisuuden hallinnan ja kehittämisen työvälineet
 - ▶ Turvallisuusriskien hallinta
 - ▶ Turvallisuuden varmistaminen
 - ▶ Turvallisuuden edistäminen

Turvallisuusvisio vuodelle 2035

- ▶ Suomen raideliikenne on Euroopan turvallisinta.
- ▶ Kukaan ei kuole tai loukkaannu vakavasti raideliikenteessä tai siitä johtuen.
- ▶ Raideliikennejärjestelmä on turvallinen ja toimintakykyinen kaikissa tilanteissa.

Vision kohtia ja niiden etenemisen seurannan tapoja avataan suunnitelmassa.

Turvallisuustavoitteet

1. Raideliikennejärjestelmä on turvallinen liikennöidä ja käyttää, ja turvallisuutta parannetaan jatkuvasti
2. Raideliikenteen turvallisuuskulttuuria vahvistetaan
3. Riskienhallinta on vaikuttavaa
4. Raideliikennejärjestelmän toimijat ylläpitävät ja lisäävät osaamistaan
5. Raideliikennejärjestelmää uudistetaan turvallisesti ja tietoon perustuen

Tavoitteiden alle on määritetty konkreettiset toimenpiteet (tällä hetkellä 11 kpl), niiden toteuttamisajankohdat ja pyritty myös määrittämään, mitkä raideliikenteen toimijoista ovat vastuullisia toteuttajia.

Konkreettinen esimerkki

Toimenpiteen 1 alla nyt yksi esimerkki toimenpiteen tarkenteesta, niitä on tyypillisesti muutamia per toimenpide

Toimenpiteet

Tavoite

- ▶ Raideliikennejärjestelmä on turvallinen liikennöidä ja käyttää, ja turvallisuutta parannetaan jatkuvasti

- ▶ **Toimenpide 1**: Selvitetään mahdollisuuksia entistä paremman raideliikenteen turvallisuuden tilakuvan ylläpitämiseen.
 - ▶ **Turvallisuuspoikkeamien raportointi (2025)**: Varmistetaan, että turvallisuuspoikkeamien raportointiin liittyvät toimintatavat ja vastuut ovat selkeät, ja kaikilla toimijoilla on yhtenevä käsitys siitä, mitä poikkeamia heidän odotetaan raportoivan eteenpäin (tähän liittyy keskeisesti työn alla oleva Traficomien määräys raideliikenteen häiriöiden ilmoittamisesta). Varmistetaan, että raportointijärjestelmät ja -järjestelmien väliset rajapinnat ovat toimivia. Vastuutahot: Kaikki raportointivelvoitteen piiriin kuluvat toimijat omalta osaltaan sekä yhteistyössä Traficomien kanssa järjestelmätasolla.
- ▶ **Toimenpide 2**: Selvitetään, miten kerättyä turvallisuuspoikkeamatietoa ja poikkeamatutkintatietoja voitaisiin hyödyntää entistä tehokkaammin.
- ▶ **Toimenpide 3**: Valvotaan raideliikenteen turvallisuustasoa auditointien ja oma-valvonnan avulla.
- ▶ **Toimenpide 4**: Varmistetaan, että toimijat määrittävät toimintaansa liittyviä turvallisuustavoitteita ja niiden etenemistä seurataan säännöllisesti.

Mitä seuraavaksi?

- ▶ Turvallisuussuunnitelman viimeistely on käynnissä.
- ▶ Kahden viikon lausuntokierros käynnistetään asap, mahdollisesti jo tämän viikon kuluessa.
 - ▶ Jos lausuntopyyntömme ei tavoita sinua, laita viestiä kaisa.sainio@traficom.fi tai anne.silla@traficom.fi
 - ▶ Lausuntokierroksen jälkeen turvallisuussuunnitelmaan tehdään lausuntokierroksesta johtuvat tarvittavat kommentit ja viimeistelty suunnitelma lähetetään vielä ennen sen hyväksymistä LVM:lle käsiteltäväksi.

Miten toteutumista seurataan?

- ▶ Turvallisuussuunnitelman toimenpiteiden etenemisen seuranta tehdään:
 - ▶ Alan toimijoiden vuosittain toimittamien turvallisuuskertomusten raportoinnin yhteydessä.
 - ▶ Viraston suorittamien valvontatoimenpiteiden yhteydessä.
 - ▶ Traficom vuosittain järjestämän kaikille alan toimijoille avoimen turvallisuussuunnitelman toteutumista tarkastelevan seurantakokouksen yhteydessä.
- ▶ Traficom raportoi suunnitelman etenemisestä vuosittain LVM:lle.

Kiitos kaikille kansallisen turvallisuussuunnitelmaan laadintaan osallistuneille!

Kiitos!

Lisätietoja

Kaisa Sainio

kaisa.sainio@traficom.fi

Anne Silla,

anne.silla@traficom.fi

TRAFICOM

Liikenne- ja viestintävirasto

13.00-13.10 Tauko

TRAFICOM

Liikenne- ja viestintävirasto

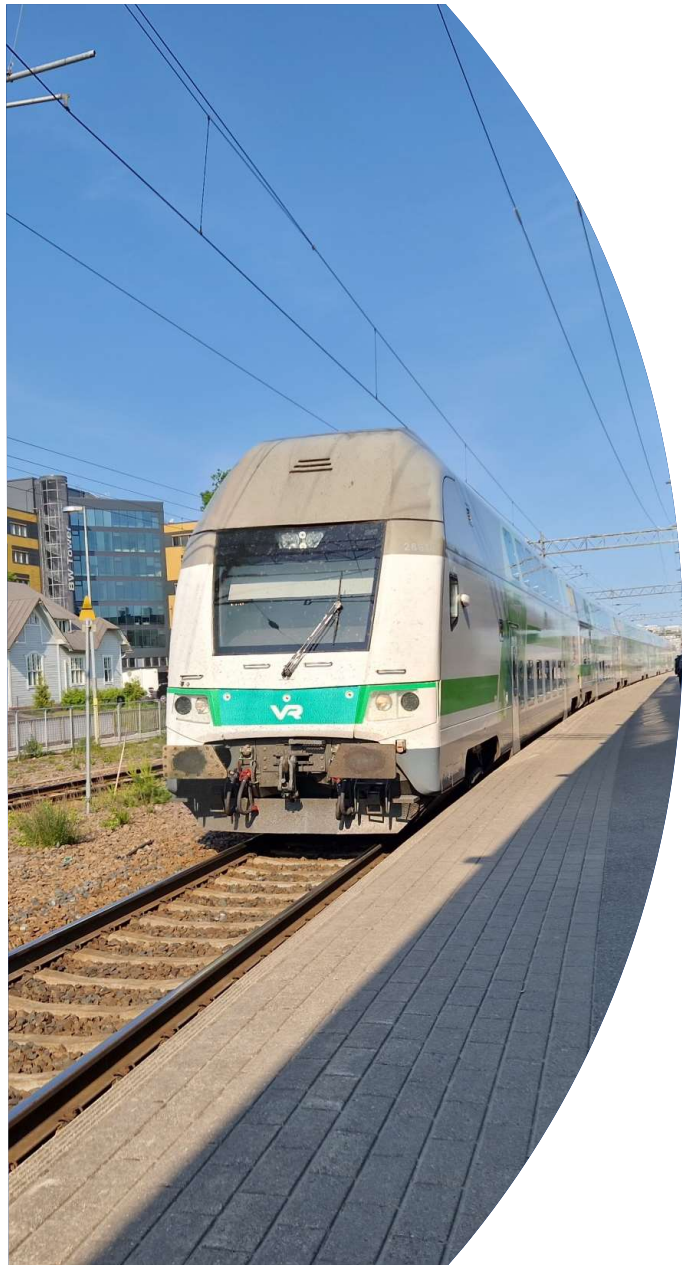
Riskienhallinnan kehittäminen – miten voimme yhdessä ja erikseen petrata?

12.11.2024

Mikko Koivistoinen

Emma-Liisa Tanska

Sisältö

- ▶ Riskienhallinnan sääntely
- ▶ Valvonnassa havaittua
- ▶ Riskienhallinnan vaikuttavuus
 - ▶ Osana riskienhallintaprosessia
 - ▶ Omavalvonnan keinot
- ▶ Riskienhallinnan yhteistyö
 - ▶ Turvallisuussuunnitelma

Riskienhallinnan säädöstausta rautateillä

Traficom arvioi toimijoiden riskienhallintamenettelyitä mm. seuraavista säädöksistä johtuvien vaatimuksien toteutumista arvioimalla osana turvallisuuslupahakemuksen käsittelyä tai ilmoitusmenettelyyn kuuluvan rataverkon haltijan dokumentaation tarkastamista:

▶ Turvallisuusluvan ja -todistuksen haltijat

- ▶ Raideliikennelaki 1302/2018
- ▶ Turvallisuusjohtamisjärjestelmän vaatimuksia koskevat yhteiset turvallisuusmenetelmät (EU) 2018/762
- ▶ Riskien arvioinnin yhteinen turvallisuusmenetelmä (EU) 402/2013

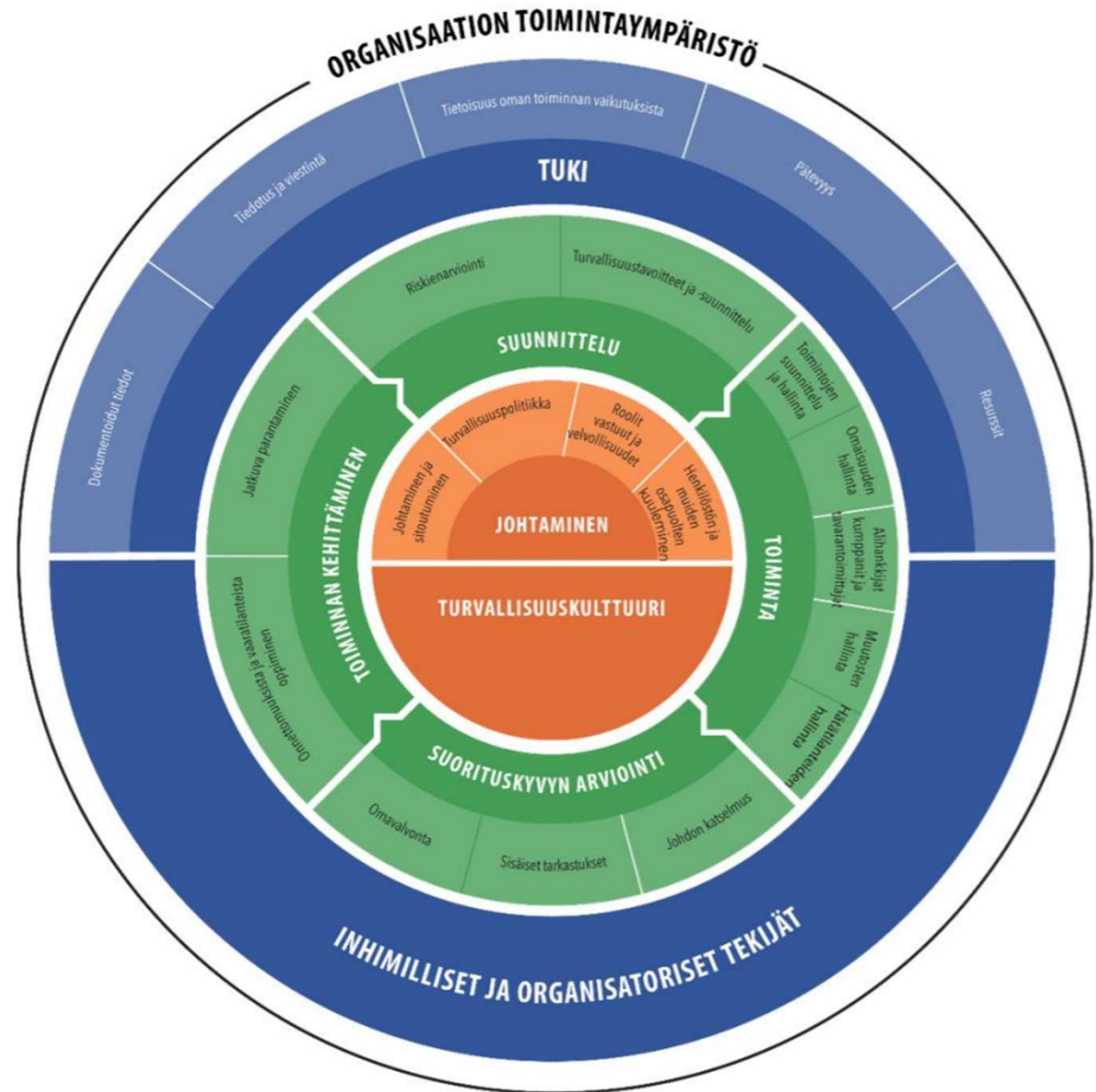
▶ Ilmoitusmenettelyn piiriin kuuluvat yksityisraiteenhaltijat

- ▶ Raideliikennelaki 1302/2018 (luku 5)
- ▶ Määräys yksityisraiteiden hallinnasta TRAFICOM/542355/03.04.02.00/2023

- ▶ Varautuminen rautatiejärjestelmässä ja kyberturvallisuussuositus koskien kaikkia toimijoita
- ▶ Valmiussuunnittelun järjestäminen liikennejärjestelmässä TRAFICOM/308489/03.04.04.00/2019

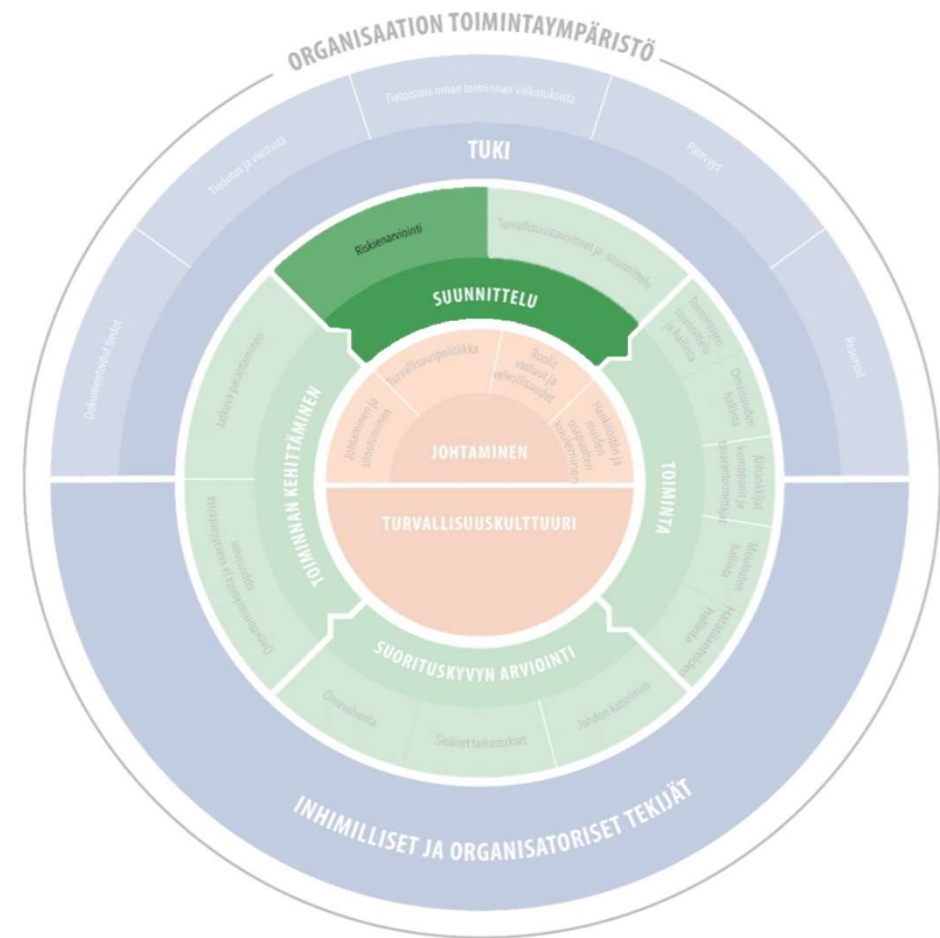
Euroopan rautatieviraston turvallisuusjohtamisjärjestelmän kuvaus

- ▶ Riskienhallinnalla varmistetaan, että turvallisuusjohtamis- tai turvallisuudenhallinta-järjestelmä
 - ▶ Mukautuu kyseisen organisaation tarpeisiin
 - ▶ Vastaa oman toiminnan riskeihin

3.1 Toimet riskeihin puuttumiseksi (KOMISSIION DELEGOITU ASETUS (EU) 2018/762)

- ▶ Organisaation tulee tunnistaa ja arvioida omaan toimintaansa kuuluvat keskeiset turvallisuusriskit sekä suunnitella ja toteuttaa toimenpiteitä riskien hallitsemiseksi
- ▶ Toimenpiteiden toteuttamista ja tehokkuutta tulee seurata
- ▶ Tarvittaessa tulee tehdä yhteistyötä riskienhallinnassa kolmansien osapuolten kanssa
- ▶ Viestintä riskeistä asianomaisille osapuolille
- ▶ Riskienhallinta YTM:n (402/2013) noudattaminen muutoksissa

▶ 3.1.1.1 Organisaation on

- ▶ a) tunnistettava ja analysoitavat kaikki toiminnalliset, organisatoriset ja tekniset riskit, jotka ovat merkityksellisiä organisaation harjoittaman toiminnan lajin, laajuuden ja toiminta-alueen suhteen. Nämä riskit voivat johtua muun muassa inhimillisistä ja organisatorisista tekijöistä, kuten työmäärästä, työn suunnittelusta, väsymyksestä tai menettelyjen soveltuvuudesta sekä muiden asianomaisten osapuolten toiminnasta (ks. 1 Organisaation toimintaympäristö);
 - ▶ b) arvioitava a alakohdassa tarkoitetut riskit asianmukaisia riskinarviointimenetelmiä soveltamalla;
 - ▶ c) kehitettävä ja otettava käyttöön turvallisuustoimenpiteitä, niihin liittyvät tehtävät mukaan luettuina (ks. 2.3 Organisatoriset tehtävät, vastuualueet, tilivelvollisuudet ja valtuudet);
 - ▶ d) kehitettävä järjestelmä **turvallisuustoimenpiteiden vaikuttavuuden valvomiseksi (ks. 6.1 Valvonta)**; e) tunnistettava tarpeet tehdä yhteistyötä muiden asianomaisten osapuolten (esimerkiksi rautatieyritysten, rataverkon haltijoiden, valmistajan, huoltopalvelujen tarjoajan, kunnossapidosta vastaavan yksikön, raideliikenteen kalustoyksikön haltijan, palvelujen tarjoajan ja hankintayksikön) kanssa soveltuvin osin jaettujen riskien sekä riittävien turvallisuustoimenpiteiden käyttöönoton osalta;
 - ▶ f) tiedotettava riskeistä henkilöstölle ja asianosaisille ulkopuolisille tahoille (ks. 4.4 Tiedotus ja viestintä). L 129/30 FI Euroopan unionin virallinen lehti 25.5.2018 3.1.1.2 Riskejä arvioidessaan organisaation on otettava huomioon tarve määritellä ja tarjota turvallinen työympäristö ja ylläpitää sitä; turvallisen työympäristön on täytettävä sovellettavan lainsäädännön ja erityisesti direktiivin 89/391/ETY vaatimukset.
- ▶ 3.1.2 Muutoksiin valmistautuminen
- ▶ 3.1.2.1 Organisaation on tunnistettava mahdolliset turvallisuusriskit ja asianmukaiset turvallisuustoimenpiteet (ks. 3.1.1 Riskinarviointi) ennen muutosten toteuttamista (ks. 5.4 Muutosten hallinta) täytäntöönpanoasetuksessa (EU) N:o 402/2013 (1) vahvistetun riskinhallintaprosessin mukaisesti, mukaan lukien itse muutosprosessista aiheutuvien turvallisuusriskien huomioon ottaminen.

Valvonnassa havaittua

- ▶ Riskejä tunnistetaan ja arvioidaan
- ▶ Todellinen riskienhallinta ei välttämättä näy täysin dokumentaatiossa
- ▶ Kehitettävää
 - ▶ Toimintaympäristön huomioiminen riskien tunnistamisessa
 - ▶ Hallintatoimenpiteiden vaikuttavuus sekä niiden seuranta ja arviointi
 - ▶ Riskienhallinnan yhteys omavalvontaan
 - ▶ Yhteistyö sidosryhmien kanssa

Toimintaympäristön huomioiminen riskien tunnistamisessa

Riskien tunnistaminen ja arviointi oman toiminnan näkökulmasta

Kriittiset tehtävät?
Osaaminen?
Pätevyydet? HOF?

Rajapinnat?
Sidosryhmät?

Millaista liikennöinti
on?

Nopeudet?

Omaisuuksienhallinta?
Kunnossapito?

Vaarallisia aineita?

Säätely?

Riskienhallinnan vaikuttavuus

Millainen riskienhallinta on vaikuttavaa?

- ▶ Riskienhallintaa ei tehdä dokumentoinnin vuoksi
 - ▶ Riskienhallintaa ei tehdä riskien tunnistamisen vuoksi
 - ▶ Riskienhallintaa ei tehdä riskien suuruuksien määrittämisen vuoksi
-
- **Riskienhallinnan tulisi tuottaa arvoa.** Eikö se muutoin ole resurssien hukkaamista?
 - **Riskienhallinnan tulisi johtaa aidosti parantaviin toimenpiteisiin**
 - ▶ Riskienhallinta on työkalu toimenpiteiden priorisointiin ja tunnistamiseen sekä toteuttamiseen

Riskienhallinnan vaikuttavuuden kehittäminen

Toimenpiteiden määrittäminen: Mikä on nykyinen varautuminen? Mikä toimenpide pienentää riskiä? Onko toimenpide toteutettavissa? Aiheuttaako toimenpide uusia riskejä? Mitä toimenpiteiden toteuttaminen vaatii ja keneltä? Riittävätkö toimenpiteet pienentämään riskiä?

Toimenpiteiden toteuttamisen varmistaminen

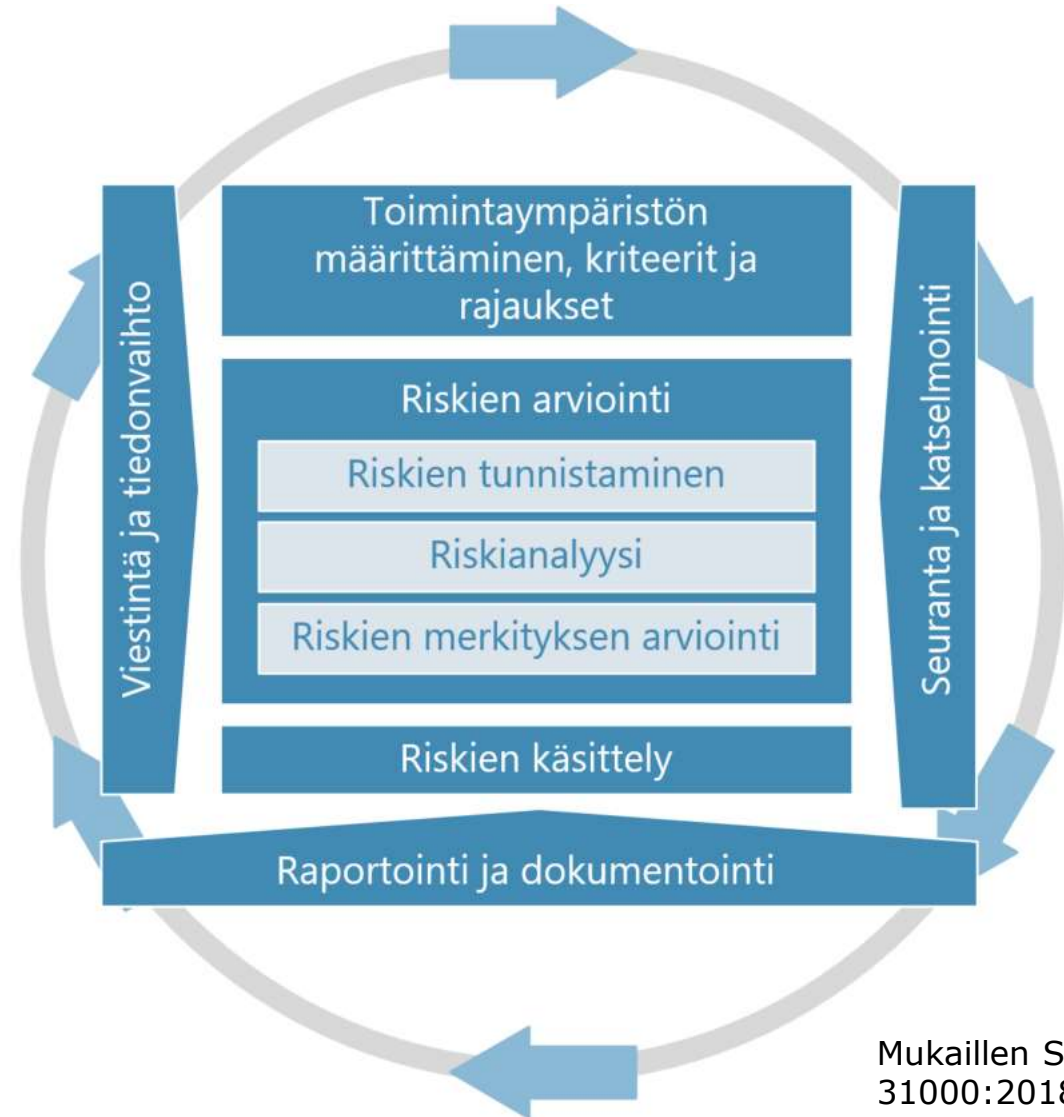
**Riskien
omistajuus**

**Riskienhallinnan yhteys
turvallisuuden hallintaan ja
johtamiseen**

**Omavalvonta
seurannan
työkaluna**

Riskienhallintaprosessi

- ▶ **Dokumentaation** tulisi osoittaa riskienhallintaprosessin toteutuminen
- ▶ **Seurannan ja katselmoinnin** tarkoitus on varmistaa prosessin suunnittelun, toteutuksen ja tulosten laatu ja **vaikuttavuus** ja parantaa niitä
- ▶ Riskienhallintaprosessin ja sen tulosten jatkuvan seurannan ja säännöllisen katselmoinnin olisi oltava **suunniteltu osa riskienhallintaprosessia**, ja vastuut olisi määriteltävä selkeästi

Omavalvonta seurannan työkaluna

- ▶ Omavalvonnan kautta keinoja myös hallintatoimenpiteiden seurantaan ja arviointiin
- ▶ EU 1078/2012
- ▶ 1.1 Omavalvontaprosessiin on sisällytettävä kaikki johtamisjärjestelmään sisältyvät prosessit ja menettelyt, tekniset, toiminnalliset ja **organisatoriset riskinhallintatoimenpiteet** mukaan luettuina
- ▶ 2.2 Ensisijaisista kohteista päätettäessä on otettava huomioon tiedot **kaikilta niiltä osa-alueilta, joilla suurimmat riskit syntyvät ja joilla omavalvonnan puute** voi vaarantaa turvallisuuden...
- ▶ 3.2 b) **arvioidaan**, pannaanko prosessit ja menettelyt sekä tekniset, toiminnalliset ja **organisatoriset riskinhallintatoimenpiteet asianmukaisesti täytäntöön;**
 - ▶ **c) tarkastetaan**, tuottavatko prosessit ja menettelyt sekä tekniset, toiminnalliset ja **organisatoriset riskinhallintatoimenpiteet tulosta ja päästäänkö niillä odotettuihin tuloksiin;**
- ▶ **4.1 a) korjata** prosessien ja menettelyjen sekä teknisten, toiminnallisten ja **organisatoristen riskinhallintatoimenpiteiden** täytäntöönpano asianmukaiselle tasolle, tai
 - ▶ **b) parantaa** olemassa olevia prosesseja ja menettelyjä sekä teknisiä, toiminnallisia ja **organisatorisia riskinhallintatoimenpiteitä**, tai
 - ▶ **C) yksilöidä ja toteuttaa uusia riskinhallintatoimenpiteitä.**
- ▶ **6.2 c) sen todentaminen**, ovatko alkuperäiset olosuhteet ajan kuluessa muuttuneet ja **ovatko toimintasuunnitelmassa määritellyt riskinhallintatoimenpiteet edelleen tarkoituksenmukaisia** uusissa olosuhteissa;
 - ▶ **d) sen toteaminen, tarvitaanko muita riskinhallintatoimenpiteitä.**

Riskienhallinnan vaikuttavuuden arviointi

- ▶ Riskienhallinnan vaikuttavuutta voidaan arvioida omavalvonnan lisäksi esim. seuraavien kautta
 - ▶ **Riskitoteumien seuranta ja analysointi:** Analyysi tapahtuneista riskitoteumista, kuten onnettomuuksista ja läheltä piti -tilanteista, antaa suoran käsityksen riskienhallintatoimenpiteiden onnistumisesta. Esim. määrällinen vähennys tapahtumissa voi olla merkki siitä, että riskienhallintatoimenpiteet toimivat
 - ▶ **Indikaattorit ja mittarit:** Tiettyjen keskeisten indikaattorien (KPI) seuranta, kuten onnettomuuksien lukumäärä, riskienhallinnan toteutumisosuus ja esim. saadut kustannussäästöt, auttavat arvioimaan myös toimenpiteiden tehokkuutta.
 - ▶ **Auditoinnit ja tarkastukset:** Ulkoisten (esim. viranomaisvalvonta) ja sisäisten tarkastusten avulla voidaan arvioida, kuinka hyvin riskienhallintatoimenpiteitä on noudatettu ja kuinka niiden käytännön toteutuminen vaikuttaa riskitilanteiden hallintaan.
 - ▶ **Johdon ja henkilöstön palaute:** Henkilöstön kokemukset ja johdon palautteet toimien tehokkuudesta ja käytännön hyödyistä auttavat arvioimaan toimenpiteiden vaikutuksia työympäristössä. Myös tietoisuus ja asenteet kertovat riskienhallinnan kulttuurin onnistumisesta.

Valvonnan keinot

**Riskienhallinnan vaikuttavuus on määritetty Traficom
valvonnan yhdeksi painopisteeksi vuosina 2025-2027**

Riskienhallinnan yhteistyö

Yhteistyö (KOMISSION DELEGOITU ASETUS (EU) 2018/762, kohta 3.1.1.1)

- ▶ **Organisaation on tunnistettava tarpeet tehdä yhteistyötä muiden osapuolten kanssa jaettujen riskien ja riittävien turvallisuustoimenpiteiden käyttöönoton osalta**
- ▶ **Tiedotettava riskeistä henkilöstölle ja asianosaisille ulkopuolisille tahoille**

Yhteistyö kansallisessa turvallisuussuunnitelmassa

- ▶ Rautatiet on lähes aina monitoimijaympäristö
- ▶ Turvallisuussuunnitelmatyössä tunnistettu tarve kehittää yhteistyön muotoja
- ▶ Yhteistyötä tehdään jo esimerkiksi kokoamalla olennaiset osapuolet riskianalyysin ääreen
- ▶ Jatkuva parantaminen
- ▶ Riskikuvatyön yhteinen kehittäminen
- ▶ Riskienhallinnan YTR hyvien käytäntöjen jakamiseen

Kiitos

TRAFICOM

Liikenne- ja viestintävirasto

Tervetuloa riskienhallinnan yhteistyöryhmään! Ryhmässä jaetaan hyviä käytäntöjä rautatietoimialan kesken. Ryhmään pääset laittamalla sähköpostia emma-liisa.tanska@traficom.fi

Turvallisuuskulttuuri- näkökulma turvallisuuden kehittämisessä

Kuva: Shutterstock

Turvallisuuskulttuurinäkökulma turvallisuuden kehittämisessä

- ▶ [Euroopan unionin rautatieviraston materiaalia](#)
 - ▶ [ERA koulutuskatalogi](#): Löytyy toteutuskertaan sidottuja training-koulutuksia sekä itseopiskeltavia verkkokoulutuksia
 - ▶ mm. Just Culture, Safety Leadership, HOF
 - ▶ [Safety Climate Survey](#) - tarjolla pyynnöstä, käytettävissä esim. vuosittain kehityksen seuraamiseksi
 - ▶ [Safety Culture Peer Review](#) (UIC:n koordinoima, linkki käsikirjaan)
- ▶ Traficomin julkaisuja 2023: [Turvallisuuskulttuuri raideliikenteen turvallisuusjohtamisjärjestelmissä](#)

Tilaisuuden päätös: Miten tästä eteenpäin?

TRAFICOM

Liikenne- ja viestintävirasto